

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการศีกษา :
ระเบียบบวาระแห่งชาติ
(พ.ศ. 2551-2555)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศีกษาธิการ

คำนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล ทุกยุคทุกสมัย เช่นเดียวกับนโยบายของอดีตนายกรัฐมนตรี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ที่ได้แถลงไว้ว่า “ให้มีการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึด คุณธรรมนำความรู้ ขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวาง ทัวถึง...เพื่อให้การศึกษาสร้างคน และสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ และประสิทธิภาพ” กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน) ได้ให้ความสำคัญต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกกระดับ จึงมอบหมายให้สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555) โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ประกอบด้วย รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ (รองศาสตราจารย์ ดร.วรารณ สามีโกเศศ) เป็น ประธาน ผู้บริหารองค์กรหลัก กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ โดยมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นฝ่ายเลขานุการเพื่อกำหนดทิศทางและให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดทำ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงาน จำนวน 4 ชุด คือ 1) คณะกรรมการอำนวยการพัฒนา คุณภาพการศึกษา 2) คณะทำงานจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพ การศึกษา 3) คณะทำงานจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษา 4) คณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการและ คณะทำงานทั้ง 4 ชุดได้ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็นปัญหาและ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา รวบรวมนวัตกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

และยกย่องยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้นำเสนอในการประชุมสมัชชาคุณภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 23-24 พฤศจิกายน 2550 ณ ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร นักวิชาการ ครู คณาจารย์ ประชาชนผู้สนใจทั่วไปและสื่อมวลชน รวมทั้งได้มีการประกาศปฏิญญาพัฒนาคุณภาพการศึกษารวม 8 ประการ จากนั้นได้นำเสนอต่อที่ประชุมสภาการศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2551 และคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2551

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะกรรมการและคณะทำงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานส่งผลให้การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555) สำเร็จด้วยดีตามเป้าหมายสำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป

(รองศาสตราจารย์ธอง จันทรางศุ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์วิจิตร ศรีสุอาน) ให้ดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เนื่องจากได้พิจารณาพบว่า มีปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ/ประเภทการศึกษาที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไข

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ.2551-2555) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในคราวประชุมเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2551 ที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบหลักการตามที่สำนักงานฯ เสนอ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- **นิยามคุณภาพการศึกษา** หมายถึง ผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในทุกๆระดับ/ประเภทการศึกษา และผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพของหน่วยงานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของผู้เรียน

- **วิสัยทัศน์** พัฒนาคณาภาพการศึกษาเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพ มีศักยภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

● พันธกิจ

1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ/ประเภทอย่างเร่งด่วน ทั้งการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

2) พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และมีปริมาณเพียงพอสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละ ระดับและประเภทการศึกษา โดยเฉพาะสาขาวิชาที่ขาดแคลนและใน พื้นที่ห่างไกล

3) พัฒนากลไกการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อ สนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ กระจายอำนาจและเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาให้เพียงพอและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริม การมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษา

4) พัฒนาและส่งเสริมการวิจัยและสร้างองค์ความรู้เพื่อ การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

5) พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการ จัดการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษา ให้เป็นกลไกสำคัญใน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง

● วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ให้ คนไทยเป็นคนดี มีความรู้ และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และแก้ปัญหาได้ มีคุณธรรม จริยธรรม

อันจะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และมีศักยภาพในการแข่งขัน

- **เป้าหมายภายในปี 2555**

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการทดสอบระดับชาติคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 55

2) ผู้จบการศึกษาอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมีงานทำภายใน 1 ปี หลังจากจบการศึกษามากกว่าร้อยละ 90

3) สถานศึกษาในทุกกระดับ/ประเภท ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มากกว่าร้อยละ 50

4) อันดับความสามารถด้านการศึกษาของไทยในระดับนานาชาติ โดยสถาบันพัฒนาการจัดการระหว่างประเทศ (IMD) ของไทยไม่เกินอันดับที่ 40 ใน 60 ประเทศ

- **ระยะเวลาดำเนินการตามยุทธศาสตร์** ปีงบประมาณ 2551-2555

- **ยุทธศาสตร์**

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย จึงกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ
การศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
ของสังคม

● มาตรการเร่งด่วนที่ต้องเร่งดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาผู้เรียน

1) เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย
1 ปีก่อนเข้าเรียน ป.1

2) เร่งทบทวนเกณฑ์การจบหลักสูตรแต่ละช่วงชั้นและ
ระบบการเรียนแบบหน่วยกิต รวมทั้งพิจารณาทบทวนระบบที่ไม่มีติด
ซ้ำชั้นที่ให้มีการสอนซ่อมเสริมแทน เพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผู้เรียน
เป็นสำคัญ

3) จัดให้มีศูนย์ข้อมูลกำลังคนอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
เพื่อการศึกษาและการทำงาน

2. ด้านการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1) ขอลดอัตราเกษียณ และเกษียณก่อนกำหนด (early
retire) และวงเงินให้แก่กระทรวงศึกษาธิการในอัตราร้อยละ 100 ภายใน
5 ปี

2) ยกเลิกระบบครูอัตราจ้าง และจัดให้มีระบบคัดสรรครู
ที่มีคุณภาพเพื่อรับบรรจุเป็นข้าราชการครู รวมทั้งปรับเกณฑ์กำหนด
อัตราครูโดยพิจารณาจากภาระงานที่ชัดเจนร่วมด้วย

3) จัดให้มีสถาบันเฉพาะทางด้านการผลิต และพัฒนาครู
เป็น National Institute of Education กระจายอยู่ทุกภูมิภาค ใน
ลักษณะเครือข่าย ทำภารกิจด้านผลิตครูใหม่ พัฒนาครูประจำการ และ

วิจัยเพื่อความเป็นเลิศในด้านวิชาชีพครู โดยจัดการเรียนการสอนถึงระดับปริญญาเอกและมีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับอย่างครบถ้วน

3. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

1) เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในลักษณะ National Education Network โดยเชื่อมโยงทั้ง MOE-Net, Uni-Net และเชื่อมโยงไปสู่ ETV หรือวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และเร่งจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และกองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการผลิตบทเรียนและเนื้อหาสาระเพื่อการเรียนรู้

2) กำหนดเป้าหมายสัดส่วนนักเรียน นักศึกษา: คอมพิวเตอร์ ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

4. ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

1) ส่งเสริมสถานศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยให้นำผลการทดสอบระดับชาติ (NT) และ O-Net มาประกอบด้วย

2) จัดระบบคูปองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส

3) มียุทธศาสตร์การพัฒนาโดยยึดพื้นที่ (Area-based total reform) โดยเฉพาะการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และโรงเรียนชายแดน

5. ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

1) ส่งเสริมสถานศึกษาที่มีความพร้อม พัฒนาเป็นองค์กรมหาชน

2) ส่งเสริมธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาบทบาทนายกและกรรมการสภามหาวิทยาลัยในการบริหารและจัดการอุดมศึกษามากขึ้น โดยมีองค์กรชั้นนำรองรับ

6. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม

1) รัฐกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนในการสนับสนุน เอกชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรสังคมต่างๆ เข้ามาร่วมจัดการศึกษา

2) ทบทวน ปรับแก้ไขกฎระเบียบเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เข้ามานับสนุนการศึกษาที่ไม่ได้จัดโดย อปท. ได้

3) ให้มีการประมวลความต้องการของสถานศึกษาและมี กลไกการสื่อสาร รณรงค้ในเชิงรุกให้ประชาชนทั่วไปรู้ถึงความต้องการเพื่อ สนับสนุนและบริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ฯลฯ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(ค)
สารบัญ	(ณ)
1. ความเป็นมา	3
2. ความสำคัญของปัญหา	10
3. ประเด็นปัญหาและสาเหตุ	11
3.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน	11
3.1.1 ระดับปฐมวัย	11
(1) ประเด็นปัญหา	12
(2) สาเหตุของปัญหา	13
3.1.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	14
(1) ประเด็นปัญหา	14
(2) สาเหตุของปัญหา	18
3.1.3 การอาชีวศึกษา	20
(1) ประเด็นปัญหา	21
(2) สาเหตุของปัญหา	21
3.1.4 การศึกษาระดับอุดมศึกษา	23
(1) ประเด็นปัญหา	23
(2) สาเหตุของปัญหา	24
3.1.5 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	24
(1) ประเด็นปัญหา	25
(2) สาเหตุของปัญหา	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 ด้านครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา	27
(1) ประเด็นปัญหา	27
(2) สาเหตุของปัญหา	28
3.3 ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	29
(1) ประเด็นปัญหา	29
(2) สาเหตุของปัญหา	29
3.4 ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา	30
3.4.1 ระดับปฐมวัย	30
(1) ประเด็นปัญหา	30
(2) สาเหตุของปัญหา	31
3.4.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	31
(1) ประเด็นปัญหา	31
(2) สาเหตุของปัญหา	33
3.4.3 การอาชีวศึกษา	34
(1) ประเด็นปัญหา	34
(2) สาเหตุของปัญหา	34
3.4.4 การศึกษาระดับอุดมศึกษา	35
(1) ประเด็นปัญหา	35
(2) สาเหตุของปัญหา	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4.5 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	37
(1) ประเด็นปัญหา	37
(2) สาเหตุของปัญหา	37
3.5 ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา	38
(1) ประเด็นปัญหา	38
(2) สาเหตุของปัญหา	39
3.6 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม	40
(1) ประเด็นปัญหา	40
(2) สาเหตุของปัญหา	41
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการศึกษา	41
4.1 นิยาม	42
4.2 วิสัยทัศน์	42
4.3 พันธกิจ	42
4.4 วัตถุประสงค์	43
4.5 เป้าหมายภายในปี 2555	43
4.6 ระยะเวลาดำเนินการตามยุทธศาสตร์	44
4.7 ยุทธศาสตร์	44
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การเตรียมความพร้อมและ	45
พัฒนาการของผู้เรียน	
◆ วัตถุประสงค์	45
◆ กลยุทธ์/มาตรการ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา	47
♦ วัตถุประสงค์	47
♦ กลยุทธ์/มาตรการ	47
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา	49
♦ วัตถุประสงค์	49
♦ กลยุทธ์/มาตรการ	49
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การจัดระบบการศึกษา ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา	50
♦ วัตถุประสงค์	50
♦ กลยุทธ์/มาตรการ	51
ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ	52
♦ วัตถุประสงค์	52
♦ กลยุทธ์/มาตรการ	53
ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในสังคม	54
♦ วัตถุประสงค์	54
♦ กลยุทธ์/มาตรการ	54
เอกสารอ้างอิง	56
ภาคผนวก	61

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา :
ระเบียบวาระแห่งชาติ
(พ.ศ. 2551- 2555)

1. ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาคณาภาพการศึกษา ไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม มาตรา 80 (3) และ (4) รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายฯ ดังนี้ (3) พัฒนาคณาภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคณาภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคณาภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกันและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 6 บัญญัติให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคณาภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ

กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

รัฐบาล (พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี) ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2549 ในส่วนของการศึกษา ไว้ในข้อ 3.3 กำหนดว่า เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาค้นโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา จัดการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรี เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 6 เรื่อง โดยกำหนดให้มีนโยบายพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เป็นนโยบายหนึ่งที่ต้องเร่งรัดพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพคนและการพัฒนาประเทศ โดยมอบหมายให้องค์กรและหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาแต่ละระดับ/ประเภท เร่งดำเนินการให้เกิดรูปธรรม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคณาภาพการศึกษาไทย ประกอบด้วย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (รองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ) เป็นประธาน ผู้บริหารองค์กรหลัก กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ โดยมีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นฝ่ายเลขานุการฯ เพื่อกำหนดทิศทางและให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน จำนวน 4 ชุด คือ 1) คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคณาภาพการศึกษา 2) คณะทำงานจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อดำเนินการสังเคราะห์สภาพการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา 3) คณะทำงานจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาคณาภาพการศึกษา ดำเนินการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อหานวัตกรรมและแนวทางแก้ไขปัญหามาในประเด็นเร่งด่วน 4) คณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาคณาภาพการศึกษา รับผิดชอบดำเนินการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา คณะกรรมการและคณะทำงานได้มีการประชุม รวมทั้งสิ้นกว่า 30 ครั้ง

จัดประชุมผู้บริหารองค์กรหลัก กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 9-11 พฤศจิกายน 2550 ณ โรงแรมเรนโบว์ อโรควา อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา และปรับปรุงแก้ไขร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษาและนำเสนอในการประชุมสมัชชาคณาภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 23-24 พฤศจิกายน 2550 ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัด

นนทบุรี เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร นักวิชาการ ครู คณาจารย์ ประชาชนผู้สนใจทั่วไป และสื่อมวลชน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุม กว่า 3,000 คน ในการประชุมสมัชชาคณาภาพการศึกษาดังกล่าว ได้มีการประกาศปฏิญญาพัฒนาคณาภาพการศึกษา รวม 8 ประการ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2550 ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัด นนทบุรี

การประชุมสมัชชาคณาภาพการศึกษา ได้มีการประกาศปฏิญญา พัฒนาคณาภาพการศึกษา รวม 8 ประการ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2550 ณ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยมีสาระดังนี้

**“สังคมไทยกำลังเผชิญหน้ากับความเสื่อมและความ
เสี่ยงอย่างหลากหลาย ประเทศต้องเผชิญกับปัญหา
ท้าทายที่คาดไม่ถึง ทั้งชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
และวัฒนธรรม**

**คุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการ
พัฒนาคุณภาพคนและสังคม และถึงแม้ว่าในปัจจุบัน
คุณภาพการศึกษาไทยจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ แต่ก็มิได้
ทำให้ประชาคมการศึกษาทอดถอย**

**ทุกคนและทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า คุณภาพการ
ศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน นำคนไป
พัฒนาสังคมและสร้างสรรค์สังคมเพื่อพัฒนาชาติ”**

ที่ประชุมสมัชชาพัฒนาคณาภาพการศึกษา จึงประกาศปฏิญญาร่วมกันว่า เราจะร่วมใจและรวมพลังกันทำภารกิจเพื่ออนาคตที่มั่นคงยั่งยืน ดังนี้

- ด้วยจิตวิญญาณของพ่อ แม่ ผู้บริหาร ครู และประชาคมการศึกษา เราจะพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ทั้งสุขภาพ การศึกษา การปกป้องคุ้มครอง การจัดสวัสดิการต่างๆ โดยประสานกับครอบครัว ชุมชน สังคม ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น และระดับชาติ
- ด้วยความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ เราจะพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้อ่านคล่อง เขียนคล่อง มีความคิดอย่างเป็นระบบ มีทักษะในการดำรงชีวิตที่ดีงาม
- ด้วยการรับรู้ถึงความสำคัญของสมรรถนะการศึกษาไทยในอนาคต เราจะร่วมกันพัฒนา ส่งเสริมสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาให้เข้มแข็ง มีความพร้อม มีอิสระคล่องตัว ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นฐานรากของการเสริมสร้างคนดี มีความรู้และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน
- ด้วยการเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคนเข้าสู่อาชีพ และให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ เราจะร่วมกันพัฒนาคณาภาพการอาชีวศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม โดยจัดให้มีกรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพแห่งชาติ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างผาสุกในสังคมไทยและเสริมสร้างเศรษฐกิจมูลค่าเพิ่มในระดับสากล

- ด้วยการตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และความเข้าใจในพลังของสื่อมวลชน เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนพลังการเรียนรู้ของชุมชน เราจะพัฒนาการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อสร้างเสริมโอกาสในการเข้าถึงความรู้ที่หลากหลายโดยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำภูมิปัญญาของชุมชนในทุกภูมิภาคมาเป็นบทเรียน เป็นพลังปัญญาของการพัฒนาชุมชน สังคม ประเทศชาติ สู่ทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง
- ด้วยความคาดหวังที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ เราจะพัฒนาอุดมศึกษาด้วยการผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพรอบด้าน ผลิตและพัฒนาศิลปินที่มีคุณภาพ สนองตอบความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศทั้งสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีให้ได้บัณฑิตที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพของตน รวมทั้งสร้างเครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลายและเอกภาพเชิงระบบ
- ด้วยคำมั่นถึงพลังอันยิ่งใหญ่และความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษา เราจะพัฒนาสมรรถภาพครูผู้บริหาร และบุคลากรทุกฝ่าย สร้างคุณภาพและคุณธรรมให้เป็นวิถีชีวิตตามครรลองของวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- ด้วยความมุ่งมั่นในการสร้างความมั่นคงให้แก่คุณภาพการศึกษาไทย ทุกภาคส่วนของสังคมจะรวมพลังเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุน รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาและการ

พัฒนากำลังคนของประเทศให้การศึกษานำมาซึ่งการสร้างคน สร้างสังคมคุณธรรมสู่สังคมคุณภาพในที่สุด

เพื่อให้ปฏิญญานี้บรรลุผลเป็นคำมั่นสัญญาโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรี
และความสุจริตใจ กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นส่วนหนึ่งของประชาคม
การศึกษาทั้งมวล จะสนับสนุนและเปิดพื้นที่ให้องค์กรเครือข่ายการเรียนรู้
ทุกภาคส่วน รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ทุกท้องถิ่นร่วมและเสริมพลังกัน
ขับเคลื่อนการศึกษาสู่ความสำเร็จตามความคาดหวังของสังคม

คุณภาพ คุณธรรม คุณประโยชน์ ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถี
ประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้ก็จากการรวมพลังกันอย่างเข้มแข็งของ
ประชาคมการศึกษาไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไขร่างยุทธศาสตร์
การพัฒนาคณาภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555)
และนำเสนอกรรมการสภาการศึกษา เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2551 และ
สภาการศึกษาเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความ
เห็นชอบต่อไป

2. ความสำคัญของปัญหา

แม้ว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะเป็นภารกิจที่ทุกองค์กร หน่วยงานการศึกษา ถือปฏิบัติเป็นนโยบายสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ และพยายามที่จะพัฒนาโดยลำดับ แต่เนื่องจากเรื่องของการจัดการศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน และเกี่ยวเนื่องกับองค์กร หน่วยงานและ ประชาชนทุกระดับและประเภทที่ต้องร่วมมือกัน จากสภาพที่ปรากฏพบว่า คุณภาพการศึกษาในทุกระดับ/ประเภทยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ

จากผลการประเมินสมรรถนะการศึกษาไทยเปรียบเทียบกับ นานาประเทศของ International Institute for Management Development : IMD ซึ่งใช้เกณฑ์ในการประเมิน ประกอบด้วย 10 ดัชนีหลัก ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียน/ครูประถมศึกษา 2) อัตราส่วนนักเรียน/ครูมัธยมศึกษา 3) อัตราการเข้าเรียนมัธยมศึกษา 4) อัตราการไม่รู้หนังสือ 5) การลงทุนทางการศึกษา 6) ผลสัมฤทธิ์อุดมศึกษา 7) การถ่ายโอน ความรู้ระหว่างภาคธุรกิจกับมหาวิทยาลัย 8) การตอบสนองความสามารถ ในการแข่งขันของระบบการศึกษา 9) การตอบสนองความสามารถในการ แข่งขันของการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ 10) ทักษะด้านภาษาที่ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการพบว่า สมรรถนะด้าน การศึกษาของไทยในปี 2549 อยู่ในอันดับที่ 48 จาก 61 ประเทศ ซึ่งเมื่อ เปรียบเทียบกับภูมิภาคเอเชียด้วยกัน อันดับความสามารถของไทยต่ำกว่า สิงคโปร์ (13) ไต้หวัน (19) ฮองกง (24) ญี่ปุ่น (23) มาเลเซีย (30) และ เกาหลีใต้ (42) โดยเหนือกว่าเพียงฟิลิปปินส์ (57) อินเดีย (59) และ อินโดนีเซีย (61) และในปี 2550 สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยอยู่ใน

อันดับที่ 46 จาก 55 ประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเอเชียด้วยกัน ประเทศไทยอยู่ในอันดับต่ำกว่าสิงคโปร์ (11) ไต้หวัน (18) ญี่ปุ่น (19) ฮองกง (25) เกาหลี (29) มาเลเซีย (31) และสาธารณรัฐประชาชนจีน (44) โดยเหนือกว่าเพียงอินโดนีเซีย (51) ฟิลิปปินส์ (52) อินเดีย (54)

ประเด็นปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา มีสาเหตุจากปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในกระทรวงและจากปัจจัยภายนอก พอประมวลสรุปได้ดังนี้

3. ประเด็นปัญหาและสาเหตุ

3.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

3.1.1 ระดับปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการศึกษาช่วงวัยที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองของมนุษย์ การส่งเสริมพัฒนาการและการเตรียมความพร้อมในระดับนี้ จึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป ผลการวิจัยหลายประเทศชี้ว่าการใช้จ่ายของรัฐเพื่อการศึกษาปฐมวัยเป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนต่อประเทศโดยรวมสูงที่สุด และเด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมในระดับปฐมวัยจะมีความพร้อมในการเรียนในโรงเรียนระดับสูงขึ้นมากกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม (UNESCO, 1996 : 151 และวิทยากร เชียงกูล, 2550 : 35)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจสถานการณ์เด็กในประเทศไทยทั่วประเทศ ตั้งแต่ธันวาคม 2548 ถึง กุมภาพันธ์ 2549

พบว่า หนึ่งในสิบหรือร้อยละ 9.3 ของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี มีปัญหาด้านสถานะโภชนาการ โดยมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในระดับปานกลาง และร้อยละ 0.4 มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในขั้นรุนแรง ร้อยละ 11.9 มีภาวะทุพโภชนาการเรื้อรังปานกลาง ร้อยละ 4.1 มีภาวะทุพโภชนาการเฉียบพลันปานกลาง ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมหรือการพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพ

ในด้านที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก (Child development) พบว่า มีเด็กอายุ 0-59 เดือน ร้อยละ 78.6 ที่สมาชิกในครัวเรือนทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก และร้อยละ 13.2 ที่ถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการดูแลที่ดีพอ ในด้านการศึกษาพบว่า เด็กอายุ 36-59 เดือน ร้อยละ 60.7 กำลังเรียนในระดับก่อนวัยเรียน และร้อยละ 99.4 ของเด็กวัยดังกล่าวที่กำลังเรียนชั้นป.1 ผ่านระดับก่อนวัยเรียนปีที่แล้ว

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผ่านมาพบว่า มีประเด็นปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนโดยสรุปดังนี้

(1) ประเด็นปัญหา

1) เด็กไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

ผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในปี 2548 พบว่า สถานศึกษาที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดีมีเพียงร้อยละ 11.1 และที่ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ ร้อยละ 28.1

แม้ว่าโดยรวมแล้วจะพบว่า สถานศึกษามีผลประเมินในระดับดีได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.14 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 58.2 ในปี 2550

2) เด็กไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพก่อนเข้าเรียนชั้น ป.1

(2) สาเหตุของปัญหา

ผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบอุปสรรคและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1) **ความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย** ทั้งด้านครู อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ผลจากการประเมินของ สมศ. พบว่า สถานศึกษาที่มีครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับดีมีเพียงร้อยละ 38 และโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรในระดับปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนและท้องถิ่น ใช้สื่อที่เอื้อต่อการเรียนในระดับดี มีร้อยละ 36.9

2) **ศูนย์เด็กปฐมวัยมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะให้บริการในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างทั่วถึง และขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลการพัฒนาเด็กปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ** รวมทั้งขาดการประสานและดำเนินการในเชิงบูรณาการร่วมกันที่มีประสิทธิภาพ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันและกับภาคเอกชน ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ

3) **พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูขาดความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาเด็กตามวัยที่ถูกต้องเหมาะสม**

4) **เด็กบางส่วนมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน** ทำให้ขาดโอกาสในการรับบริการ

3.1.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) ประเด็นปัญหา

1) สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และสังคมศึกษา

จากผลการทดสอบระดับชาติ จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในปี 2546-2547 และ 2549 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้ง 5 วิชา ยกเว้นวิชาภาษาไทย ในปี 2546 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 53.98 โดยในปี 2546 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด และในปี 2547 และ 2549 วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด และจากผลการทดสอบความถนัดทางการเรียน (SAT) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2543-2547 ซึ่งเป็นการทดสอบความสามารถทางภาษา ความสามารถทางการคิดคำนวณ และความสามารถเชิงวิเคราะห์พบว่า ความสามารถทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 เช่นกัน

จากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2548-2549 โดยสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยในวิชาหลัก 5 วิชา คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้ง 2 ปี ยกเว้นวิชาภาษาไทย ในปี 2549 ที่ได้คะแนนเฉลี่ย 50.33 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลการทดสอบ O-NET ทั้ง 2 ปีดังกล่าวพบว่า มีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อยในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาไทย

2) สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเปรียบเทียบกับ นานาชาติ

จากรายงานการติดตามสถานการณ์ทางสังคมไทย การปรับปรุงการมัธยมศึกษาของธนาคารโลกในเดือนสิงหาคม 2549 ได้สรุปผลจากการเทียบเคียงผลการเรียนของนักเรียนไทยในระดับนานาชาติว่า แม้ประเทศไทยจะมีคะแนนสูงกว่าประเทศอื่นๆ ที่มีระดับรายได้ คล้ายคลึงกัน และอาจกล่าวได้ว่าโดยทั่วไปแล้วประเทศไทยได้ประสบความสำเร็จในการให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน ในระดับหนึ่ง และนักเรียนไทยโดยเฉลี่ยนอกจากจะทำคะแนนได้ดีเมื่อเทียบกับนักเรียนระดับเดียวกันในประเทศอื่นที่มีระดับรายได้คล้ายคลึงกันแล้ว การกระจายของความรู้ทั่วประเทศไทยยังคงค่อนข้างเป็นไปอย่างเท่าเทียม สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนเพียงเล็กน้อยในการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดในคะแนนผลสัมฤทธิ์โดยรวมของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม รายงานดังกล่าวยังชี้ว่า ผลลัพธ์ของโครงการประเมินนักเรียนระหว่างประเทศ (Programme for International Student Assessment - PISA) และแนวโน้มในการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ (Trends in International Mathematics and Science Study - TIMSS) ชี้ว่า แม้คะแนนของประเทศไทยอยู่ในขั้นเป็นที่พอใจเมื่อเทียบกับระดับรายได้ของประเทศและการกระจายความรู้มีความเท่าเทียมกันก็ตาม ได้ย้าให้เห็นว่าประเทศไทยมีปัญหาในเรื่องคุณภาพของการศึกษาซึ่งต้องการความเอาใจใส่อย่างเร่งด่วนเช่นกัน ทั้งนี้ เนื่องจากผลจากการศึกษาเปรียบเทียบของโครงการดังกล่าวพบว่า มีนักเรียนไทยไม่กี่คนทำคะแนนอยู่ในกลุ่มความสามารถระดับสูง ยิ่งไปกว่านั้นยังมีนักเรียนจำนวนมากทำคะแนนได้ในระดับต่ำกว่าระดับความสามารถที่ยอมรับได้ ประเทศไทย

มีนักเรียนประมาณร้อยละ 40 ที่ทำคะแนนอยู่ที่ระดับหนึ่งหรือต่ำกว่าในโครงการประเมินนักเรียนระหว่างประเทศ (PISA) และนักเรียนมากกว่าร้อยละ 50 ทำคะแนนทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับหนึ่งหรือต่ำกว่าในโครงการประเมินเดียวกัน จึงเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันมากกับประเทศที่มีรายได้สูงซึ่งมีนักเรียนเพียงร้อยละ 10 ที่ทำคะแนนอยู่ที่ระดับหนึ่งหรือต่ำกว่า กล่าวโดยสรุปแล้วสัดส่วนของนักเรียนไทยจำนวนมากทำคะแนนอยู่ที่ระดับพื้นฐานที่สุดหรือต่ำกว่าทั้งในด้านความสามารถทางภาษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

จากผลการประเมินโครงการ PISA ในปี 2000 พบว่า ในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้านการอ่าน นักเรียนไทยได้ 431 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) (500 คะแนน) ในขณะที่ฮ่องกงได้คะแนนการอ่านสูงสุด (522 คะแนน) ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD และผลการประเมินโครงการ PISA ปี 2003 ในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ไทยได้คะแนน 417 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (500 คะแนน) ในขณะที่ฮ่องกง เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ได้คะแนน 550, 542 และ 534 ตามลำดับ ความสามารถในการเรียนรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ไทยได้คะแนน 429 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศ OECD (500 คะแนน) ในขณะที่ฮ่องกง เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย คือ 539, 538 และ 548 ตามลำดับ

ผลการประเมินในโครงการ TIMSS 1995 ประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยนานาชาติ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยนานาชาติ

ในขณะที่สิงคโปร์ เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ได้คะแนนเฉลี่ยเป็นอันดับ 1-3 จาก 41 ประเทศ ส่วนในโครงการ TIMSS-R (Trends in International Mathematics and Science Study Repeat) และโครงการ TIMSS ในปี 1999 ซึ่งเป็นการวิจัยซ้ำเพื่อติดตามสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาดังกล่าวของนักเรียนปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของไทย มีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ลดลงจาก TIMSS-1995 ในขณะที่นักเรียนจากประเทศอื่นๆ ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยไม่แตกต่างจากปี 1995

3) ผู้เรียนขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะ ในด้านการคิด วิเคราะห์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ทั้งคุณลักษณะในด้านความรู้ ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งทักษะในการทำงาน รักการทำงาน ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และการมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ในรอบแรกพบว่า สัดส่วนสถานศึกษาระดับชั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับดีในมาตรฐานด้านผู้เรียน อันได้แก่ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ (คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีวิจารณ์ญาณ) มีเพียงร้อยละ 11.76 มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ร้อยละ 11.88 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองต่อเนื่อง ร้อยละ 24.41 และมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน ฯลฯ ร้อยละ 66.54

อย่างไรก็ตาม ผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกดังกล่าวพบว่า ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานตามเกณฑ์ในด้าน

ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ด้าน
ความสุข การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะ
นิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ผู้บริหารมีมาตรฐานตามเกณฑ์ในด้าน
ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีภาวะ
ผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ และครูมีวุฒิการศึกษาได้
มาตรฐาน

4) เด็กด้อยโอกาส/เด็กพิการ/เด็กกลุ่มที่มีความ
ต้องการพิเศษ ยังไม่ได้รับโอกาสและการดูแลอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

(2) สาเหตุของปัญหา

จากรายงานการติดตามสถานการณ์ทางสังคมไทย :
การปรับปรุงการมัธยมศึกษาของธนาคารโลกในเดือนสิงหาคม 2549
สรุปว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่
ปัจจัยคุณภาพของครู และการขาดแคลนทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ใน
โรงเรียนไทย การลงทุนในด้านทรัพยากรพื้นฐานในโรงเรียนให้มากขึ้น
เพื่อจัดหาสื่อการเรียนที่จำเป็นให้ครูใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการเสริม
เนื้อหาการเรียนการสอน จะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนไทยได้
และส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์สุดท้ายในการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น สาเหตุดังกล่าว
พอสรุปได้ดังนี้

1) การขาดแคลนครู จากการศึกษาสภาวะการ
ขาดแคลนครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและข้อเสนอ
แนวทางแก้ไขของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องพบว่า มีปัญหาการขาดแคลนครู คณาจารย์ในทุกระดับ/ประเภท
การศึกษา โดยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากพิจารณาตามเกณฑ์
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.)
ที่ใช้อยู่เดิมพบว่า มีสภาวะการขาดแคลนครูถึงจำนวน 74,952 อัตรา สาขา

ที่ขาดแคลนมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การงานอาชีพ ศิลปศึกษา ภาษาไทย สุขศึกษา และสังคมศึกษา รวมทั้งยังมีปัญหาครูสอนไม่ตรงตามวุฒิและมีภาระงานอื่นมากนอกเหนือจากงานสอน

ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวพบว่า สาเหตุของการขาดแคลนครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากที่สำคัญมาจากนโยบายจำกัดอัตรากำลังคนภาครัฐ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการถูกตัดอัตราครูจากการเกษียณอายุราชการและเกษียณก่อนกำหนด ตั้งแต่ปี 2543-2549 ถึง 55,139 อัตรา (มีครูเกษียณ 76,133 คน แต่ได้อัตราคืน 20,994 อัตรา)

2) เทคนิควิธีการสอนและการจัดกระบวนการเรียนไม่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการคิดวิเคราะห์ จากผลการประเมินด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำหลักสูตรโดยสถานศึกษามีปัญหาด้านครูไม่มั่นใจวิธีการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ครูไม่เคยดำเนินการมาก่อน ประกอบกับวิทยากรที่ไปให้ความรู้แก่ครูมีหลากหลายแนวคิด ทำให้ครูเกิดความสับสนในการดำเนินการ การจัดทำสื่อการสอน เนื้อหาในกลุ่มสาระที่มีมากเกินไป สำหรับในด้านการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาการขาดแคลนครู โรงเรียนมีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิ ส่วนการวัดประเมินผลผู้เรียน มีปัญหาที่พบคือ การปรับเปลี่ยนวิธีวัดประเมินผู้เรียน ซึ่งครูส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประเมินผลแบบใหม่ไปแล้ว แต่ยังมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติ

3) ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบงบประมาณการศึกษาขั้นพื้นฐานต่องบประมาณรวมของ

ประเทศมีแนวโน้มลดลง โดยลดลงจากร้อยละ 25.42 ในปี 2545 เหลือร้อยละ 15.00 ในปี 2549 อย่างไรก็ตามในปี 2550 สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนงบประมาณการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ระหว่างปี 2540-2549 พบว่า มีแนวโน้มลดลงโดยตลอด โดยลดลงจากร้อยละ 3.21 ในปี 2540 เหลือร้อยละ 2.62 ในปี 2549 เมื่อพิจารณาตามประเภทงบประมาณพบว่า ส่วนใหญ่จัดสรรเป็นงบเงินเดือนถึงร้อยละ 71.5 ของงบประมาณเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด มีงบดำเนินการและงบลงทุนเหลือเพียงร้อยละ 6.4 และ 22.1 ตามลำดับ ซึ่งย่อมส่งผลให้ไม่มีงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ทั้งการพัฒนาครู คณาจารย์ ผู้บริหาร การจัดหาสื่อการเรียนการสอน ทั้งสื่อเทคโนโลยี/คอมพิวเตอร์ สื่อสิ่งพิมพ์ ตำราเรียนและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น นับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

4) ขาดรูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะ และขาดครูที่มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการ เด็กกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งผู้ด้อยโอกาส

3.1.3 การอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนระดับช่างฝีมือ ช่างเทคนิค และนักเทคโนโลยีที่สร้างผลผลิตให้แก่ประเทศ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ควบคู่กับการสร้างอาชีพและการมีรายได้ของผู้จบการศึกษา ที่ผ่านมากการจัดการอาชีวศึกษามีปัญหาที่เกี่ยวกับผู้เรียนสรุปได้ดังนี้

(1) ประเด็นปัญหา

ผลการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับวิกฤติคุณภาพการอาชีวศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) พบว่า แม้ว่ารัฐและเอกชนจะได้มีความพยายามพัฒนาการอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังแล้วก็ตามแต่ยังมีปัญหา ได้แก่

1) **ผู้เรียนและผู้สำเร็จการอาชีวศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น** ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2) **นักเรียนไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษา** โดยเฉพาะผู้ที่มีความสามารถสูง ทำให้ขาดแคลนกำลังคนระดับกลาง (ปวช. ปวส.) โดยเฉพาะที่มีคุณภาพค่อนข้างมาก

(2) สาเหตุของปัญหา

จากการประมวลผลและสังเคราะห์ผลงานวิจัย การประเมินผล และการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการอาชีวศึกษา จัดโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาคณาภาพการอาชีวศึกษา ดังนี้

1) **ภาพลักษณ์ เจตคติและค่านิยมของการเรียนอาชีวศึกษาไม่ดี** ประกอบกับค่าตอบแทน และการยอมรับในสังคมต่ำ ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่างมุ่งเน้นเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ โดยส่วนหนึ่งมีความเชื่อว่าผู้เรียนสายอาชีพมีสติปัญญาต่ำกว่า และส่วนใหญ่

ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพื่อมุ่งหวังได้ปริญญาบัตรและได้ค่าตอบแทนสูงขึ้น

2) ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ (ปวช. และ ปวส.) ส่วนใหญ่ไม่ออกสู่ตลาดแรงงาน มุ่งเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีในสาขา อื่นๆ ทำให้ขาดแคลนแรงงานระดับกลางอย่างต่อเนื่อง

3) ขาดแคลนครู อาจารย์ด้านวิชาชีพ อันมีสาเหตุจากนโยบายจำกัดอัตรากำลังคนภาครัฐ ทำให้ส่วนราชการถูกยุบเลิก อัตราจากการเกษียณอายุราชการ ส่งผลให้สถานศึกษาขาดแคลนครูด้านวิชาชีพ นอกจากนี้ ยังไม่มีระบบการพัฒนาครู คณาจารย์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ครู อาจารย์บางส่วนขาดประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ รวมทั้งมีข้อจำกัดด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ฝึกประสบการณ์ ผู้จบครูศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะไม่สามารถเป็นครูอาชีวศึกษาได้ เนื่องจากไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนครู อาจารย์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

4) ขาดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนากำลังคน โดยรวมของชาติ ส่งผลให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ไม่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคน ภาพรวมของประเทศและของภาคอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันนโยบายของรัฐบางด้านได้ส่งผลกระทบต่อจำนวนผู้เรียนสายอาชีพ อาทิ นโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นโยบายขยายสถานศึกษาและจำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาของรัฐ เป็นต้น

3.1.4 การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่เป็นแหล่งรวมมันสมองของประเทศ เป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ แหล่งวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี เป็นศูนย์การเรียนรู้ของสังคมและประเทศ ควบคู่กับการเป็นแหล่งบริการวิชาการ อนุรักษ์ ทำนุบำรุง ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ

การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่อุดมศึกษาไทยยังไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลอย่างมากต่อปัญหาด้านคุณภาพของอุดมศึกษา และทำให้ไม่สามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศและศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศได้

(1) ประเด็นปัญหา

1) **บัณฑิตขาดความสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาและทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น** ขาดแรงจูงใจใฝ่รู้ ขาดจิตสำนึกต่อสังคม ไม่สู้งาน รวมทั้งมีเจตคติและค่านิยมมุ่งปริญญา มากกว่าความรู้เพื่อการมีงานทำ

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. (2549) พบว่า แม้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม บัณฑิตมีอัตราการมีงานทำอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 78.43) และคุณภาพบัณฑิตโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี (2.67) แต่บัณฑิตยังขาดทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาและทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น เช่น ภาษา คอมพิวเตอร์ และความสามารถในการบริหารจัดการ ผลงานวิจัยของอาจารย์ยังอยู่ในระดับต่ำเพียง 0.10 เรื่องต่อคนต่อปี รวมทั้งการบริการวิชาการที่ยังไม่ได้

ดำเนินการมากเท่าที่ควร ซึ่งผลการประเมินทั้งด้านงานวิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อยู่ในเกณฑ์พอใช้

2) ผู้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีอัตราการตก และออกกลางคันสูง โดยเฉพาะในช่วงปีแรก ส่งผลให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและความไม่มีประสิทธิภาพในการจัดอุดมศึกษา

(2) สาเหตุของปัญหา

จากการประมวลผล การสังเคราะห์งานวิจัย ประเมินผลและการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการอุดมศึกษา พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการอุดมศึกษา ดังนี้

1) ปรัชญาการรับผู้เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา เปลี่ยนไปคือ เน้นให้ผู้จบมัธยมศึกษาทุกคนเข้าเรียนอุดมศึกษา ซึ่งผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายบางส่วนมีความพร้อมไม่เพียงพอในการเรียนระดับอุดมศึกษาทำให้บัณฑิตมีคุณภาพไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ในบางด้าน

2) ผู้ตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และไม่รู้ทิศทางความต้องการกำลังคน

3.1.5 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือเรียกโดยรวมว่า “การศึกษานอกโรงเรียน” ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย นอกโรงเรียนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป (รวมทั้งเสริมเติมเต็มการศึกษาในระบบ (เด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียนได้รับบริการการเรียนรู้ส่วนหนึ่งด้วย โดยเฉพาะการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย) 4 ประเภทใหญ่ๆ

ได้แก่ การส่งเสริมการรู้หนังสือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและเทียบเท่า (ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)) การศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน) และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ซึ่งช่วยให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสการเรียนรู้อย่างกว้างขวางโดยยึดหลักการศึกษาลดชีวิตและการมีส่วนร่วมของสังคม

อย่างไรก็ตาม จากสภาพที่ปรากฏพบว่า การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังมีปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียนที่สำคัญได้แก่

(1) ประเด็นปัญหา

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำ ในปี 2548 ผลการประเมินระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และพัฒนาสังคมและชุมชน ต่ำกว่าร้อยละ 50 (คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 32.82-44.82) มีเพียงวิชาภาษาไทยเท่านั้นที่เกินร้อยละ 50 (คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 51.32) เป็นต้น

2) ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมาก โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือประชาชนชายขอบ (Marginalized People) ผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร ผู้อพยพย้ายถิ่น/เร่ร่อน ยากจน พิการ ผู้มีปัญหาในเชิงชาติพันธุ์ และด้อยโอกาสทางสังคมในมิติอื่นๆ ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการการเรียนรู้ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3) ประชาชนไม่สนใจการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือ
เข้ารับบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ขาดนิสัย
ใฝ่รู้และทักษะที่จะเรียนรู้และการอ่าน

(2) สาเหตุของปัญหา

จากการประมวลผลการศึกษาวิจัยความครอบคลุม
และคุณภาพในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตระดับหมู่บ้านของสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและพันธมิตร
ปีงบประมาณ 2549 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย และผลการประเมินโครงการต่างๆ ตลอดจน
การศึกษาเชิงประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพ
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่

1) ความรู้ความสามารถของบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การมีวุฒิตรงตามวิชาที่สอนของครูผู้สอนยังไม่เพียงพอ

2) ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มี
ความต่อเนื่องของครูการศึกษานอกโรงเรียนยังมีน้อย

3) งบประมาณที่ลงทุนต่อหัวสำหรับผู้เรียนการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมการศึกษาต่อเนื่องไม่สอดคล้องกับ
สภาพที่ควรจะเป็น

4) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
หลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย หรือง่ายต่อการเข้าถึงของกลุ่ม
เป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)
ที่ยังขาดแคลน

3.2 ด้านครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

1) ขาดแคลนครูผู้สอนทุกระดับและประเภท การศึกษา เพราะไม่ได้รับการจัดสรรอัตราบรรจุครูอย่างเพียงพอ โดยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากพิจารณาตามเกณฑ์ กคศ. ที่ใช้อยู่เดิม พบว่า มีสภาวะการขาดแคลนครูถึงจำนวน 74,952 อัตรา อาชีวศึกษา 27,161 อัตรา กศน. 3,138 อัตรา

2) มีปัญหาขาดแคลนครูสอนสาขาวิชาหลักโดยเฉพาะ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

จากการศึกษาวิจัยพบว่า สาขาที่ขาดแคลนมาก เรียงตามลำดับ ได้แก่ ภาษาต่างประเทศ 9,963 คน วิทยาศาสตร์ 8,305 คน คณิตศาสตร์ 7,878 คน การงานอาชีพ 5,278 คน ศิลปศึกษา 5,220 คน ภาษาไทย 5,081 คน สุขศึกษา 4,327 คน และสังคมศึกษา 3,749 คน รวมทั้งยังมีปัญหาครูสอนไม่ตรงตามวุฒิและครูมีภาระงานอื่นมาก นอกเหนือจากงานสอน

3) การอาชีวศึกษาขาดแคลนครูด้านวิชาชีพ และ ผู้มีประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ

4) ในระดับอุดมศึกษา ขาดแคลนครู คณาจารย์ที่มี คุณภาพ โดยเฉพาะคณาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอก และมีตำแหน่ง ศาสตราจารย์มีสัดส่วนน้อยมากและไม่เป็นไปตามเกณฑ์ คณาจารย์ ไม่ค่อยทำวิจัย พัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ พุฒนาอาจารย์ ไม่มีมิติเชื่อมโยงด้านทักษะการสอน รวมทั้งมีปัญหา อาจารย์ขาดทักษะด้านการสอนวิชาชีพ

5) การศึกษานอกโรงเรียนขนาดครูและบุคลากรที่มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอนและมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

(2) สาเหตุของปัญหา

1) มาตรการควบคุมอัตรากำลังภาครัฐ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการถูกตัดอัตราครูจากการเกษียณอายุราชการและเกษียณก่อนกำหนด ตั้งแต่ปี 2543-2549 ถึง 55,139 อัตรา (มีครูเกษียณ 76,133 คน แต่ได้อัตราคืน 20,994 อัตรา)

2) ผู้จบครุศาสตรบัณฑิต วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะไม่สามารถเป็นครูอาชีพศึกษาได้เนื่องจากไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนครู อาจารย์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

3) ไม่สามารถจูงใจคนที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นครู อาจารย์ในสถาบันการศึกษาได้

4) ไม่มีสถาบันผลิตครูใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการพัฒนาครู คณาจารย์ประจำการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งศึกษาวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพและส่งเสริมสนับสนุนให้วิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับในสังคม

5) เส้นทางความก้าวหน้า (Career path) ด้านการวิจัยไม่ชัดเจน ไม่จูงใจให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทำการวิจัยและสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม

3.3 ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

- 1) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนการสอนของครูยังมีน้อย
- 2) ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีไม่เพียงพอ ทำให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาทักษะในการค้นคว้า เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้แก่ตนเองยังทำได้น้อย
- 3) สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานไม่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างสมบูรณ์
- 4) ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการศึกษาที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน เช่น Uninet, MOE Net เป็นต้น
- 5) ขาดการใช้สื่อสารมวลชน สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อหนังสือ ตำราเรียน และอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีคุณภาพ
- 6) ขาดหน่วยงานกลางเพื่อดูแลและบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

(2) สาเหตุของปัญหา

- 1) ครูขาดความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่จะนำมาสร้างและใช้บทเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และช่วยในการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
- 2) ขาดการพัฒนาครู และบุคลากรให้รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน รวมทั้งการแก้ปัญหาขาดแคลนครู

3) ขาด content และ courseware สำหรับการ
ทำบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

4) มีความแตกต่างในการเข้าถึงบริการ Internet
ระหว่างพื้นที่ในเมือง นอกเมือง ขนาดและประเภทโรงเรียน

5) ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องจาก
ภาครัฐในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา รวมทั้งขาด
กลไกที่จะจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมระดมทรัพยากร

6) หน่วยงานที่ดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
ดำเนินการในลักษณะต่างคนต่างทำ เกิดความซ้ำซ้อน ขาดการบูรณาการ
และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อประหยัดทรัพยากรร่วมกัน

3.4 ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

3.4.1 ระดับปฐมวัย

(1) ประเด็นปัญหา

1) ความไม่พร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้ง
ด้านครู อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ผลจากการประเมินของ สมศ.
พบว่า สถานศึกษาที่มีครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน
อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับดีมีเพียงร้อยละ 38
และโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรในระดับปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียน
และท้องถิ่น ใช้สื่อที่เอื้อต่อการเรียนในระดับดีมีร้อยละ 36.9

2) การจัดการศึกษาปฐมวัยของแต่ละหน่วยงาน
ยังขาดความเข้มแข็ง และยังมีมาตรฐานรูปแบบที่แตกต่างกันระหว่าง
แต่ละหน่วยงาน

(2) สาเหตุของปัญหา

- 1) ศูนย์เด็กปฐมวัยมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะให้บริการในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัยได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ
- 2) ขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ
- 3) ขาดการประสานและดำเนินการในเชิงบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันและกับภาคเอกชนทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

3.4.2 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) ประเด็นปัญหา

- 1) ขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากับการปรับปรุง/พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
- 2) สถานศึกษามีคุณภาพแตกต่างกัน
จากผลการประเมินของ สมศ. พบว่า สถานศึกษาต่างภูมิภาค ต่างขนาด ต่างสังกัดมีคุณภาพมาตรฐานแตกต่างกัน โดยสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา อันได้แก่ โรงเรียนสาธิต ได้มาตรฐานเป็นสัดส่วนสูงที่สุดคือ ร้อยละ 75.09 ของโรงเรียนสังกัดเดียวกันทั้งหมด รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 79.79 และสถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ร้อยละ 59.59 และสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ร้อยละ 57.83 ตามลำดับ ส่วนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวนสถานศึกษามากที่สุด มีสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานร้อยละ 51.16 ของโรงเรียนในสังกัดเดียวกันทั้งหมด สถานศึกษาที่ได้มาตรฐานที่มีสัดส่วนน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนร้อยละ 39.24 และในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร้อยละ 35.77

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษาและที่ตั้งพบว่าสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานในสัดส่วนสูงสุดได้แก่สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษคือ ร้อยละ 72 รองลงมาคือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 60, 42 และ 32 ตามลำดับ สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเมืองที่ได้มาตรฐานมีสัดส่วนร้อยละ 49 ส่วนสถานศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเมืองที่ได้มาตรฐานมีร้อยละ 33 เมื่อพิจารณารายภูมิภาคพบว่า สถานศึกษาในภาคกลางได้มาตรฐานคิดเป็นสัดส่วนสูงสุดคือ ร้อยละ 51 รองลงมาคือ สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉิยเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 44, 41, 34 และ 30 ตามลำดับ

3) การจัดหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ไม่เน้นการฝึกภาคปฏิบัติ ฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ที่แก้ปัญหา รวมทั้งยังไม่สามารถสนองความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย

จากผลการประเมินด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ที่ใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดการศึกษาและจัดทำหลักสูตรโดยสถานศึกษาพบว่า มีปัญหาด้านครูไม่มั่นใจวิธีการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ ครูไม่เคยดำเนินการมาก่อน ประกอบกับวิทยากรที่ไปให้ความรู้

แก่ครูมีหลากหลายแนวคิด ทำให้ครูเกิดความสับสนในการดำเนินการ การจัดทำสื่อการสอน เนื้อหาในกลุ่มสาระที่มีมากเกินไป สำหรับในด้านการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาการขาดแคลนครู โรงเรียนมีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิ ส่วนการวัดประเมินผลผู้เรียน มีปัญหาที่พบคือ การปรับเปลี่ยนวิธีวัดประเมินผู้เรียน ซึ่งครูส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรม เรื่องการประเมินผลแบบใหม่ไปแล้ว แต่ยังมีปัญหาในการนำไปปฏิบัติ

(2) สาเหตุของปัญหา

1) ขาดการประสานความร่วมมือเป็นเครือข่าย ระหว่างสถานศึกษาเพื่อร่วมกันพัฒนาคณาภาพการศึกษา รวมทั้งความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาต่างระดับ/สังกัด และกับชุมชนท้องถิ่น อปท.และภาคเอกชน

2) โรงเรียนขนาดเล็ก

ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 120 คน) เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคณาภาพการศึกษา เนื่องจากมีอยู่เป็นจำนวนมากถึง 12,828 โรงเรียน หรือหนึ่งในสามของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่เหล่านี้ ขาดความพร้อมในการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ ทั้งด้านครู บุคลากร งบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ฯลฯ ทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งผลต่อปัญหาทั้งด้านประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและคณาภาพการศึกษาโดยรวม ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. พบว่า โรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานส่วนใหญ่ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในชนบทห่างไกล

3) ปัจจัยด้านการเมือง

การดำเนินงานตามภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการต้องปรับเปลี่ยนตามนโยบายของรัฐมนตรีที่เข้ามาบริหารซึ่งมีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่องและผลักตันอย่างจริงจัง นโยบายที่ดีหลายเรื่องไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติและบังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ หลายเรื่องต้องใช้เวลามากกว่าจะประสบผลสำเร็จ และหลายเรื่องต้องหยุดชะงักลงไม่สามารถสานต่อได้

3.4.3 การอาชีวศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

1) การจัดอาชีวศึกษาไม่เน้นการฝึกปฏิบัติและสมรรถนะทางวิชาชีพ และความเชื่อมโยงกับสถานประกอบการมากเท่าที่ควร ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคผู้ใช้ รวมทั้งขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น

2) ขาดการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ รวมทั้งเชื่อมโยงกับการทำงาน

3) ขาดความเชื่อมโยงการจัดอาชีวศึกษากับการศึกษาระดับพื้นฐานและอุดมศึกษา ไม่สามารถดึงดูด จูงใจผู้เรียนให้สนใจเรียนอาชีวศึกษาได้มากเท่าที่ควร

(2) สาเหตุของปัญหา

1) ขาดกลไกการพัฒนาระบบมาตรฐานสมรรถนะและกลไกการเรียนรู้/การจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) ขาดระบบการแนะแนวการศึกษาอาชีพ และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในอาชีพ เส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ รายได้ ค่าตอบแทน

3.4.4 การศึกษาระดับอุดมศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

1) สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงพาณิชย์ เน้นการผลิตบัณฑิตเชิงปริมาณ มีลักษณะเป็นอุดมศึกษาเพื่อมวลชน (mass) ในขณะที่กลไกการควบคุมคุณภาพไม่เข้มแข็ง

2) การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนขาดการเน้นฝึกภาคปฏิบัติและการเชื่อมโยงกับการทำงาน ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาขาดคุณลักษณะที่สำคัญบางประการที่ผู้ใช้ต้องการ นอกจากนี้ การจัดหลักสูตรยังไม่สอดคล้องหรือไม่สามารถสนองต่อความต้องการที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ ผู้ทำงานแล้ว ผู้สูงอายุ ผู้มีความสามารถพิเศษ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ

3) การผลิตกำลังคนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการ โดยเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลน และจำเป็นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของประเทศ อาทิ สาขาคอมพิวเตอร์ ICT เทคโนโลยีชีวภาพ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ

ผลการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ ปี 2548-2549 พบว่า มีสถาบันอุดมศึกษาไทยเพียงแห่งเดียวที่ได้รับการจัดอันดับ 1 ใน 200 ของโลก และในปี 2549 มีเพียง 6 แห่งเท่านั้น ที่ได้รับการจัดอันดับ 1 ใน 500 ของโลก ส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ของรัฐที่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมจากรัฐมานาน และเมื่อเปรียบเทียบกับ

กับสถาบันอุดมศึกษาในเอเชียด้วยกัน มีสถาบันอุดมศึกษาของจีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮองกง อินเดีย และไต้หวัน ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านและคู่แข่งทางการค้าและการพัฒนาของไทย ล้วนอยู่ในอันดับที่สูงกว่าทั้งสิ้น

(2) สาเหตุของปัญหา

1) การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ระบบการบริหารจัดการที่อยู่ภายใต้ระบบราชการ ทำให้ขาดความอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ รวมทั้งขาดระบบการพัฒนาผู้บริหารและคณาจารย์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับสภามหาวิทยาลัยถึงระดับมหาวิทยาลัย

2) ขาดระบบและกลไกส่งเสริมการวิจัยและสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและการวิจัย ขาดระบบการสร้างความเข้มแข็งด้านการผลิตผลงานวิจัย รวมทั้งระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษาและภาคการผลิต

3) การจัดการศึกษาเชิงพาณิชย์ จัดอุดมศึกษาในลักษณะเป็น mass ที่ไม่มีการควบคุมคุณภาพ โดยสถาบันอุดมศึกษามีการขยายตัวเชิงปริมาณค่อนข้างมากอย่างต่อเนื่องและไร้ทิศทาง/จุดเน้น ส่งผลให้เกิดการแข่งขันเพื่อแย่งชิงนักศึกษาในพื้นที่เดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงภาวะการทำงานของบัณฑิตที่จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มต่อสังคมในอนาคต เป็นการผลิตที่เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ

4) การจัดสรรงบประมาณยังไม่สะท้อนคุณภาพการศึกษา และยังมีได้ใช้เป็นกลไกกำกับเชิงนโยบาย และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานอุดมศึกษา ทั้งในส่วนของงบประมาณเพื่อการจัดการเรียนการสอน งบประมาณวิจัย และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา

3.4.5 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) ประเด็นปัญหา

1) ความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการและไม่มีเอกภาพในเชิงนโยบายและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติของหน่วยงานและสถานศึกษาต่างๆ ในสังกัดและภาคีเครือข่าย

2) ขาดการประสานความร่วมมือและการควบคุมคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่มีเอกภาพ

(2) สาเหตุของปัญหา

1) ขาดแคลนบุคลากรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

2) ข้อจำกัดของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร แม้ว่าจำนวนตัวเลขที่ได้รับจัดสรรเพิ่มขึ้นทุกปีงบประมาณ แต่เมื่อเทียบกับสัดส่วนของ GDP จะพบว่า มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540 เป็นต้นมา

3) ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพหลากหลายที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จำนวนมาก

4) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายยังไม่กว้างขวางและเข้มแข็งเพียงพอ

5) ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การประสานความร่วมมือ และการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีความเป็นเอกภาพ

6) การปรับลดฐานะขององค์กรจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน และการประสานกับภาคีเครือข่ายในระดับนโยบายกับภาคส่วนมีข้อจำกัดอันเนื่องมาจากสถานภาพของผู้บริหาร ในขณะที่การจัดการศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องการการมีส่วนร่วมที่กว้างขวาง
ของทุกภาคส่วนของสังคม

3.5 ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

1) สถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานขาดอิสระและ
ความคล่องตัวในการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้อง
บริหารจัดการให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ระเบียบปฏิบัติของราชการ และยังไม่
สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบในฐานะของนิติบุคคล แม้ว่าจะมี
การออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ
การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 เพื่อกระจายอำนาจการ
บริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเมื่อ
16 พฤษภาคม 2550 แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เห็นผลในทางปฏิบัติมากนัก

2) มีปัญหาความพร้อมและเข้มแข็ง รวมทั้งความ
ไม่พอเพียงของเขตพื้นที่การศึกษาในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา
คุณภาพมาตรฐานการศึกษา ทั้งปัญหาที่เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร
จัดการของเขตพื้นที่ที่ไม่สอดคล้องและเอื้อต่อการดำเนินภารกิจ การ
พัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การสร้าง
ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ การ
จัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ตลอดจนปัญหาด้าน
วิชาการและการมีภาระงานประจำ รวมทั้งต้องประสานงานกับส่วน
ราชการต่างๆ ในพื้นที่มาก นับเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา
คุณภาพมาตรฐานการศึกษา

3) การจัดหาชีวิตศึกษายังขาดความอิสระ คล่องตัว และความเข้มแข็งในการปฏิบัติภารกิจ

4) การอุดมศึกษาไม่สามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ในการดำเนินการกิจทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การวิจัยและสร้างองค์ความรู้ 3) การให้บริการทางวิชาการ 4) การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งยังไม่สามารถสนองตอบ ความต้องการกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น

(2) สาเหตุของปัญหา

1) การกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาได้ดำเนินการแล้วตามกฎหมาย แต่ยังประสบปัญหาในทาง ปฏิบัติ

2) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีความเคยชิน ของหน่วยปฏิบัติในการรับคำสั่งจากหน่วยงานส่วนกลาง และหน่วยงาน ส่วนกลางเคยชินกับการมอบหมาย/สั่งการให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการตาม ประกอบกับหน่วยปฏิบัติ บุคลากรในพื้นที่ และสถานศึกษา ไม่คุ้นเคยใน ระบบการบริหารแบบเป็นอิสระด้วยตนเอง บุคลากรบางส่วนยังไม่มี ความมั่นใจในการตัดสินใจทิศทางของหน่วยงาน

3) ความไม่พร้อมของระบบเพื่อรองรับการกระจาย อำนาจ 4 ด้าน สู่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ระบบเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือทางวิชาการ ระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ระบบการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษาและเขตพื้นที่ ระบบบัญชีการเงินของสถานศึกษา เป็นต้น

4) สถาบันอาชีวศึกษาบางส่วนยังไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้ไม่สามารถดำเนินการกิจให้สนองความต้องการทั้งของประชาชน และประเทศได้

5) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่ยังบริหารภายใต้ระบบราชการ แม้ว่าจะได้มีความพยายามนำมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ แต่การดำเนินงานยังไม่บรรลุผลทั้งหมด

6) สภามหาวิทยาลัยและนายกสภามหาวิทยาลัยยังไม่มีบทบาทในการพัฒนามหาวิทยาลัยและรับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัยเท่าที่ควร

3.6 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม

(1) ประเด็นปัญหา

1) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ ศิษย์เก่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการจัดการศึกษาและการพัฒนากำลังคน รวมทั้งร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินภารกิจต่างๆ ยังทำได้น้อย

2) ขาดกลไกที่จะจูงใจ และกฎระเบียบของรัฐยังเป็นอุปสรรค ส่งผลให้ภาคส่วนต่างๆ ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและแข่งขันด้านการพัฒนาคุณภาพกับภาครัฐได้มาก

3) การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษาด้วยกันเองยังมีน้อย อาทิ ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานศึกษาและเขตพื้นที่ สถาบันอาชีวศึกษากับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ทั้งในการดำเนินภารกิจและการบริหารทรัพยากร บริหารบุคลากร บริหารวิชาการ

4) ขาดการสนับสนุนให้ชุมชน ปัจเจก ภาคเอกชน ฯลฯ เข้ามาร่วมจัดการศึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑน์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

(2) สาเหตุของปัญหา

1) การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และการสร้างความเข้าใจให้หน่วยงาน/องค์กรต่างๆ เห็นความสำคัญของการศึกษา และเข้ามาร่วมจัดและ/หรือสนับสนุนการจัดการศึกษายังทำได้น้อย

2) นโยบายและการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งการแบ่งภาระความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชน ยังไม่ชัดเจน

3) ขาดการรณรงค์ให้มีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา

เพื่อให้การพัฒนาคณาภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการและแนวทางการพัฒนาคณาภาพและมาตรฐานการศึกษา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรี นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสภาพปัจจุบัน ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ตามที่กล่าวมา จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา ดังนี้

4.1 นิยาม

คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา และผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพของหน่วยงานที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของผู้เรียน

4.2 วิสัยทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

4.3 พันธกิจ

1. พัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ/ประเภทอย่างเร่งด่วน ทั้ง การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และมีปริมาณเพียงพอสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยเฉพาะสาขาวิชาที่ขาดแคลนและในพื้นที่ห่างไกล

3. พัฒนากลไกการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ กระจายอำนาจและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เพียงพอและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการจัดการศึกษา

4. พัฒนาและส่งเสริมการวิจัยและสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

5. พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาในทุกๆระดับและประเภทการศึกษา ให้เป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง

4.4 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคณาภาพการศึกษาทุกระดับ/ประเภทการศึกษา ให้คนไทยเป็นคนดี มีความรู้ และอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาได้ อันจะทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และมีศักยภาพในการแข่งขัน

4.5 เป้าหมายภายในปี 2555

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการทดสอบระดับชาติ คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นร้อยละ 10

2. ผู้จบการศึกษาอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้ และมีงานทำภายใน 1 ปีหลังจากจบการศึกษา

3. สถานศึกษาที่มีคุณภาพระดับดีในทุกๆระดับ/ประเภท มากกว่าร้อยละ 50

4. อันดับความสามารถด้านการศึกษาของไทยในระดับนานาชาติ โดยสถาบันพัฒนาการจัดการระหว่างประเทศ (IMD) ไม่เกินอันดับที่ 35 ใน 60 ประเทศ

4.6 ระยะเวลาดำเนินการตามยุทธศาสตร์

ปีงบประมาณ 2551-2555

4.7 ยุทธศาสตร์

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย จึงกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมและพัฒนาการของผู้เรียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 1 :

การเตรียมความพร้อมและพัฒนาการของผู้เรียน

♦ วัตถุประสงค์ :

เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความสามารถคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายในชีวิต มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา จึงกำหนดกลยุทธ์/มาตรการสำคัญ ดังนี้

♦ กลยุทธ์/มาตรการ :

1. พัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคนให้ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปีก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. จัดการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา สอดคล้องกับพัฒนาการแต่ละช่วงวัยเต็มตามศักยภาพ
3. ส่งเสริมบทบาทครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบัน ศาสนาร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน
4. จัดให้มีระบบเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และสาขาอาชีพต่างๆ เพื่อเลือกเรียนได้ตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการ
5. จัดให้มีฐานข้อมูลที่เป็นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระบบฐานข้อมูลการศึกษาและกำลังคนด้านอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อประโยชน์ของการศึกษาและการมีงานทำ

6. พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา พัฒนาทักษะพื้นฐานด้านภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร รวมทั้งส่งเสริมการอ่านและการสร้างนิสัยใฝ่เรียน ใฝ่รู้ และทักษะในการแสวงหาความรู้

◆ **หน่วยงานที่รับผิดชอบ**

หน่วยงานหลัก :

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (สพ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

หน่วยงานร่วม :

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทย สมาคมธนาคารไทย ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 :

การพัฒนาคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

♦ วัตถุประสงค์ :

เพื่อให้มีครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาพอเพียงตามเกณฑ์ มีคุณภาพสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน รวมทั้งมีระบบการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมคนดี คนเก่งเข้ามาสู่วิชาชีพและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น จึงกำหนดกลยุทธ์/มาตรการสำคัญ ดังนี้

♦ กลยุทธ์/มาตรการ :

1. ขอคืนอัตราเกษียณ และเกษียณก่อนกำหนด (early retire) และวงเงินให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ ในอัตราร้อยละ 100 ในเวลา 5 ปี
2. ยกเลิกระบบครูอัตราจ้าง และจัดให้มีระบบคัดสรรครูที่มีคุณภาพ เพื่อรับบรรจุเป็นข้าราชการครู
3. ปรับเกณฑ์กำหนดอัตราครู โดยกำหนดภาระงานครูให้ชัดเจนและจัดให้มีบุคลากรสายสนับสนุนให้เหมาะสมเพียงพอ และสนับสนุนให้มีอัตรากำลังครูตามเกณฑ์ที่กำหนด ไม่ให้มีสถาบันใดขาดครู
4. พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นสถาบันการศึกษาแห่งชาติหรือ National Institute of Education ที่มีความเป็นเลิศด้านการผลิตและพัฒนาครู เน้นภารกิจการผลิตครูใหม่ การพัฒนาครูประจำการ และการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศด้านวิชาชีพครู
5. สร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดให้มีเงินวิทยพัฒน์สำหรับครูที่เข้ารับการพัฒนาดตนเอง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบ เป็นต้น

6. พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูให้เชื่อมโยงกับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

7. พัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based) ให้ทั่วถึงต่อเนื่อง ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและความต้องการในการพัฒนาการศึกษา

8. ส่งเสริมการผลิตครูตามโครงการครูสหกิจเพื่อให้นิสิต/นักศึกษาครูมีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานวิชาชีพครู

9. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาอื่นที่มีใจรักในวิชาชีพครูมีโอกาสเข้ามาเป็นครู โดยศึกษาวิชาครูเพิ่มเติมตามที่กำหนด

◆ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก :

กระทรวงศึกษาธิการ (สป. สกศ. สพฐ. สอศ. สกอ.) สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กคศ.)

หน่วยงานร่วม :

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กระทรวงการคลัง สำนักงานปรมาณู กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 :

การพัฒนาคณาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

♦ วัตถุประสงค์ :

เพื่อให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือของครู เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนและการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้แก่ตนเอง นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการแก้ปัญหาขาดแคลนครู คณาจารย์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จึงกำหนดกลยุทธ์/มาตรการสำคัญ ดังนี้

♦ กลยุทธ์/มาตรการ :

1. กำหนดเป้าหมายสัดส่วนนักเรียน นักศึกษา : คอมพิวเตอร์ ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา

2. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ง่าย ประหยัด และสะดวกต่อการเข้าถึง โดยเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ทั้ง MOE-Net และ Uni Net และเครือข่ายวิทยุโทรทัศนเพื่อการศึกษา เป็นเครือข่ายเพื่อการศึกษาแห่งชาติ (National Education Network)

3. สนับสนุนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนผลิตสื่อการเรียนการสอน หนังสือและตำราเรียนที่มีคุณภาพ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์และบทเรียนผ่านสื่อ (courseware) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมการผลิตรายการและเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพผ่านสื่อสารมวลชนทุกแขนง

4. ส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาคณาภาพการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู

5. เร่งจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและกองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เป็นหน่วยงานกลางดูแลด้านนโยบาย แผนส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

◆ **หน่วยงานที่รับผิดชอบ**

หน่วยงานหลัก :

กระทรวงศึกษาธิการ (สป. สกศ. สพฐ. สอศ. สกอ.) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.)

หน่วยงานร่วม :

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงคมนาคม สถาบันอุดมศึกษา กระทรวงการคลัง สำนักงานประมาณ ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 :

การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

◆ **วัตถุประสงค์ :**

เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ/ประเภทการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมและคุณภาพผู้เรียนในที่สุด จึงกำหนดกลยุทธ์/มาตรการสำคัญ ดังนี้

◆ กลยุทธ์/มาตรการ :

1. ทบทวนระบบการวัดและประเมินผล ระบบการเลื่อนขั้น และระบบการเรียนแบบหน่วยการเรียนรู้หรือหน่วยกิต เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ รวมทั้งกำหนดกลไกสอนซ่อมเสริมสำหรับผู้เรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

2. ส่งเสริมสถานศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยให้นำผลการทดสอบระดับชาติ (NT) และ O-NET มาประกอบด้วย

3. จัดระบบการเรียนต่อยอดจากการศึกษาภาคบังคับ โดยพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้จบการศึกษามีทักษะ ความรู้ด้านอาชีพเพื่อการทำงานตามความถนัดและความสามารถของตนหากไม่ศึกษาต่อระดับสูงขึ้น

4. ปรับระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ให้เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. พัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาให้เข้มแข็ง

6. ขยายการศึกษาระบบทวิภาคีและสหกิจศึกษา โดยสร้างกลไกการวิจัยและถ่ายทอดความรู้ระหว่างภาคธุรกิจเอกชนกับสถาบันอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา

7. กำหนดให้มีระบบคุณวุฒิแห่งชาติ ระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งพัฒนาระบบการจ้างงานและค่าตอบแทนตามสมรรถนะวิชาชีพ ตลอดจนจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อแก้ปัญหาผู้จบอาชีวศึกษาไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน

8. จัดระบบคุ้มครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส

◆ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก :

กระทรวงศึกษาธิการ (สป. สกศ. สพฐ. สอศ. สกอ.) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

หน่วยงานร่วม :

กระทรวงกลาโหม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทย สมาคมธนาคารไทย สถาบันอุดมศึกษา ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 :

การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพ

◆ วัตถุประสงค์ :

เพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ให้พร้อมรับการกระจายอำนาจทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป จึงกำหนดกลยุทธ์/มาตรการสำคัญ ดังนี้

◆ **กลยุทธ์/มาตรการ :**

1. กระจายอำนาจทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป และจัดระบบรองรับเพื่อเสริมสร้างความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา อาทิ ขยายโครงการนำร่องอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาคณากรของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

2. ส่งเสริมสถานศึกษาที่มีความพร้อมให้พัฒนาเป็นองค์กรมหาชน

3. พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพมาตรฐาน

4. ส่งเสริมธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสถาบันอุดมศึกษา และการพัฒนาบทบาทนายกและกรรมการสภามหาวิทยาลัยให้เข้ามามีบทบาทในการบริหารและจัดการศึกษา และรับผิดชอบต่อสถาบันมากขึ้นโดยให้มีองค์กรขึ้นมารองรับการพัฒนบทบาทดังกล่าวให้เข้มแข็ง

◆ **หน่วยงานที่รับผิดชอบ**

หน่วยงานหลัก :

กระทรวงศึกษาธิการ (สป. สกศ. สพฐ. สอศ. สกอ.)

หน่วยงานร่วม :

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) สำนักงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา (สมศ.) กระทรวงแรงงาน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
สถาบันอุดมศึกษา ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 :

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

♦ วัตถุประสงค์ :

เพื่อให้มีการแบ่งภาระความรับผิดชอบการจัดการศึกษาระหว่าง
ภาครัฐและเอกชนให้ชัดเจน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและ
ภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรสังคมอื่นให้เข้ามามีบทบาทร่วมจัดการศึกษา
ในทุกระดับ/ประเภทการศึกษา และเข้ามาร่วมให้การสนับสนุนการ
จัดการศึกษาและระดมทรัพยากรอย่างกว้างขวางในรูปแบบหลากหลาย
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคณาภาพการศึกษา จึงกำหนดกลยุทธ์/มาตรการ
สำคัญ ดังนี้

♦ กลยุทธ์/มาตรการ :

1. รัฐกำหนดนโยบาย เป้าหมายและบทบาทรัฐที่ชัดเจนในการ
สนับสนุนเอกชน ชุมชน และองค์กรสังคมต่างๆ เข้ามาร่วมจัดและ
ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา

2. มีกลไกส่งเสริมสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามา
มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น อาทิ ทบทวนการ
ลดหย่อน ยกเว้นภาษีให้นำสนใจมากขึ้น

3. ทบทวน ปรับแก้ไขกฎระเบียบเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สามารถเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ไม่ได้จัดโดย อปท. ได้

4. ส่งเสริมพ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษามากขึ้น โดยปรับปรุงกลไกรองรับการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว

5. พัฒนา/ทบทวนกลไกการมีส่วนร่วมบริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคลในระดับ/ประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา

6. สำรวจ/ประมวลความต้องการของสถานศึกษา โดยมีกลไกสื่อสาร และรณรงค์เชิงรุกเพื่อให้ประชาชน องค์กรเอกชน รู้ถึงความต้องการและร่วมบริจาคได้ตรงความต้องการ

◆ หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก :

กระทรวงศึกษาธิการ (สป. สกศ. สพฐ. สอศ. สกอ.)

หน่วยงานร่วม :

กระทรวงมหาดไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทย สมาคมธนาคารไทย หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สมาคมศิษย์เก่า สำนักงานประมาณ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. **แผนปฏิบัติการราชการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อ
รองรับนโยบายรัฐบาล ปีงบประมาณ พ.ศ.2550-2551.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,
2550.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. “**วาระแห่งชาติ การ
ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์
พ.ศ. 2551-2570**” หนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ ลงวันที่ 14 กันยายน 2550.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). **รายงานผลการ
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม
(GPAX) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549.**
เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ.

สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงศึกษาธิการ. **รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวาน
กราฟฟิค จำกัด, 2542.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน.**
รายงานเสนอต่อยูเนสโกโดยคณะกรรมการมานานาชาติว่า
ด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21. (หนังสือแปล) กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **สถิติข้อมูลทางการศึกษา.**

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ร่าง) **กรอบทิศทางการพัฒนาการ
ศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
(พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.
2545-2559).** เอกสารนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันที่ 15
ตุลาคม 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ร่าง) **รายงานผลการศึกษาสภาวะ
การขาดแคลนครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และ
ข้อเสนอแนวทางแก้ไข.** เสนอต่อคณะรัฐมนตรี, ตุลาคม 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **ผลการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ
คุณภาพการศึกษาปฐมวัย.** 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **รายงานผลการสัมมนาระดมความคิด
เรื่อง ประเด็นวิกฤตปัญหาคุณภาพการศึกษา.** กันยายน 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2549/
2550 “การแก้ปัญหาและปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบ
องค์รวม.** โดย รศ.วิทย์ากร เชียงกุล, สิงหาคม 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การประมาณการจำนวนผู้เรียนตาม
กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่
สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559).
ตุลาคม 2550.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สัดส่วนงบดำเนินการที่เป็นเงินเดือน
ต่องบดำเนินการที่ไม่ใช่เงินเดือน จำแนกตามระดับการศึกษา
ปีงบประมาณ 2541-2552.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. การพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาในช่วง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-
2554). เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เมื่อวันที่ 26-27
สิงหาคม 2550 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. นโยบายของคณะรัฐมนตรี (พลเอกสุรยุทธ์
จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี). วันที่ 3 พฤศจิกายน 2549.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. ผลการ
ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. หนังสือถึง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจาตุรนต์ ฉายแสง)
เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2549.

_____ . ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อมูล
ณ วันที่ 24 เมษายน 2550.

_____ . รายงานประจำปี 2548. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ม.ป.ป.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ผลทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติ. ปีการศึกษา 2546, 2547, 2549

**สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. ผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ
2548-2549.**

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. **อดีตและอนาคตการดำเนินงาน
การจัดการศึกษานอกโรงเรียน (ข้อเสนอนโยบายเพื่อพัฒนา
งานการศึกษานอกโรงเรียนจากผลการวิจัยเชิงประเมิน
ประสิทธิภาพการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน).**
กรุงเทพฯ : รัชการพิมพ์, 2548.

_____ . **การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายใต้การ
ขับเคลื่อนของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน : จาก
อดีตสู่อนาคต.** กรุงเทพฯ : กลุ่มแผนงาน, 2549. (เอกสาร
อัดสำเนา)

_____ . **(ร่าง) แผนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554).** กรุงเทพฯ : กลุ่มแผนงาน, 2550.
(เอกสารอัดสำเนา)

อุทัย ดุลยเกษม. **บทสรุปสำหรับผู้บริหารการวิจัย เรื่อง การศึกษาความ
ครอบคลุมและคุณภาพในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตระดับ
หมู่บ้านของสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนและ
พันธมิตร.** กรุงเทพฯ : กลุ่มแผนงาน สำนักบริหารงานการ
ศึกษานอกโรงเรียน, 2550.

ข้อมูลจากเว็บไซต์ WWW. [http://stang.sc.mahidol.ac.th/text/
ranking.htm](http://stang.sc.mahidol.ac.th/text/ranking.htm)

תוכן

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ สกศ. ๒๖๔/๒๕๕๐

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคณาภาพการศึกษาไทย

ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคณาภาพการศึกษาในทุกระดับ โดยขอให้มีการประชุมสมัชชาคณาภาพการศึกษา และผลักดันให้การพัฒนาคณาภาพการศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ ทั้งนี้ มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบยกร่างเอกสารที่สะท้อนคณาภาพการศึกษาทุกประเภทในเชิงประจักษ์ สามารถอ้างอิงได้ และขอให้เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๐ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคณาภาพการศึกษาไทยขึ้น โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

ก. องค์ประกอบ

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	ที่ปรึกษา
๒. ดร. อมรวิชัย นาครทรรพ	ที่ปรึกษา
๓. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
(รศ.ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ)	ประธานกรรมการ
๔. เลขาธิการสภาการศึกษา	รองประธานกรรมการ
๕. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	รองประธานกรรมการ
๖. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้แทน	กรรมการ

๗. เลขานุการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือผู้แทน	กรรมการ
๘. เลขานุการคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือผู้แทน	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๐. รองเลขานุการสภาการศึกษา (ดร. สิริพร บุญญานันต์)	กรรมการ
๑๑. เลขานุการคุรุสภา หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๓. เลขานุการคณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๔. ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๖. ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๗. ผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๘. ผู้อำนวยการสำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๙. ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา หรือผู้แทน	กรรมการ
๒๐. ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุมณ อมรวิวัฒน์	กรรมการ
๒๑. ศาสตราจารย์ ร.ต.อ.วรเดช จันทศร	กรรมการ
๒๒. นายอมเรศ ศิลอ่อน	กรรมการ
๒๓. รศ. ดร. ชนะ กลิภาร์	กรรมการ
๒๔. ดร. นงราม เศรษฐพานิช	กรรมการ
๒๕. ดร. วิเชียร เกตุสิงห์	กรรมการ
๒๖. ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	กรรมการ และเลขานุการ

๒๗.	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนา
การเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	กรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘.	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	กรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙.	ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	กรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

ข. อำนาจหน้าที่

๑. กำหนดทิศทางและแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
๒. ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่คณะทำงานชุดต่างๆ
๓. ให้คำปรึกษาการจัดการประชุมสมัชชาคุณภาพการศึกษา
๔. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานตามที่เหมาะสม
๕. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

(นายวิจิตร ศรีสอาน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

คำสั่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ ๔๐/๒๕๕๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานการพัฒนาคณาภาพการศึกษา

ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคณาภาพการศึกษาในทุกระดับ และขอให้มีการประชุมสมัชชาด้านคุณภาพการศึกษา โดยมอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบยกร่างเอกสารเพื่อประกอบการสัมมนาสะท้อนคุณภาพการศึกษาทุกประเภทในเชิงประจักษ์ และสามารถอ้างอิงได้ โดยให้เร่งดำเนินการ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงเห็นสมควรให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน โดยมีองค์ประกอบและหน้าที่ ดังนี้

คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคณาภาพการศึกษา

องค์ประกอบ

๑. เลขาธิการสภาการศึกษา	ที่ปรึกษา
๒. รองเลขาธิการสภาการศึกษา
(ดร.สิริพร บุญญานันต์)	ที่ปรึกษา
๓. รองเลขาธิการสภาการศึกษา
(นายณพพร สุวรรณรุจิ)	ที่ปรึกษา
๔. ดร. นงราม เศรษฐพานิช	ที่ปรึกษา
๕. ดร. วิเชียร เกตุสิงห์	ที่ปรึกษา

๖. ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
(นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล)	ประธาน
๗. ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
(นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์)	รองประธาน
๘. รักษาการที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
(นางนิรมล กิตติวิบูลย์)	รองประธาน
๙. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา
(ดร. สุทธศรี วงษ์สมาน)	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
(นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง)	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
(ดร. อุมาพร หล่อสมฤดี)	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา
(นายกิตติรัตน์ มังคละศิริ)	กรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
(ดร. จิรพรรณ ปุณเกษม)	กรรมการ
และเลขานุการ
๑๔. ดร. พิณสุดา สิริธรรังศรี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นางสาวสมรชันิกร อ่องเอิบ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. ดร. พ้ามุ่ย เรืองเลิศบุญ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ของคณะกรรมการ

๑. กำหนดแนวทาง และทิศทางการจัดทำแผนพัฒนาคณาภาพการศึกษา
๒. ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่คณะทำงานชุดต่างๆ
๓. ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการ
โดยมีคณะทำงานย่อย ๓ คณะ ดังนี้

๑. คณะทำงานจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบ

๑. ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
(นางสุรางค์ โพธิ์พฤกษ์วงศ์)	ประธาน
๒. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
(นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง)	รองประธาน
๓. ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
(ดร. อุมภาพร หล่อสมฤดี)	รองประธาน
๔. รศ.ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี	คณะทำงาน
๕. นางโสภณา ตาแก้ว	คณะทำงาน
๖. นางเกื้อกุล ชังใจ	คณะทำงาน
๗. นางเพ็ญจันทร์ นครอินทร์	เลขานุการ
๘. นางสาวรุ่งตะวัน หอเจริญ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๙. นางสาวทัศนีย์ ชุ่มชื่นดี	ผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ของคณะทำงาน

๑. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา
๒. ประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกับจัดทำแนวทางการแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษา และคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาคณาภาพการศึกษา
๓. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการอำนวยการมอบหมาย

๒. คณะทำงานจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบ

๑. ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา (นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล)	ประธาน
๒. ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ (ดร. จิรพรธน ปุณเกษม)	รองประธาน
๓. นางทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์	คณะทำงาน
๔. ดร. วรชัยพร แสงนภาพร	คณะทำงาน
๕. นางเรืองรัตน์ วงศ์ปราวโมทย์	คณะทำงาน
๖. นางอรุณศรี ละอองแก้ว	คณะทำงาน
๗. นางสาวบุญเทียม ศิริปัญญา	คณะทำงาน
๘. นางสาวอุษา ชูชาติ	คณะทำงาน
๙. ดร. นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม	คณะทำงาน
๑๐. นางสาวสมรัชนีกร อ่องเอิบ	เลขานุการ
๑๑. นายสำเนา เนื้อทอง	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นางกนกพร ถนอมกลิ่น	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นางสาวอุษา คงสาย	ผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ของคณะทำงาน

๑. รวบรวมนวัตกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคูณภาพการศึกษา
๒. จัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ และจัดทำเอกสารแนวทางแก้ไขปัญหาคูณภาพการศึกษา
๓. จัดประชุมสมัชชาคูณภาพการศึกษา
๔. ประสาน เชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกับคณะทำงานจัดทำรายงานผลการประเมินคูณภาพการศึกษา คณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาคูณภาพการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๕. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการอำนวยการมอบหมาย

๓. คณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบ

๑. รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา
(นางนिरมล กิตติวิบูลย์)	ประธาน
๒. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา
(ดร. สุทนต์ศรี วงษ์สมาน)	รองประธาน
๓. ดร. จินตนา คักดีภู่อรัมย์	คณะทำงาน
๔. นายชาญ ต้นดิธรรมถาวร	คณะทำงาน
๕. ดร. ประภาพรรณ ไชยวงศ์	คณะทำงาน
๖. นางสาวเพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง	คณะทำงาน
๗. นางสาวภัทนิดา พันธุมเสน	คณะทำงาน
๘. ดร. พิณสุดา สิริธรรังศรี	เลขานุการ
๙. นางสาวศรีประทุม ด่านผดุงธรรม	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๐. นางสาวอังคณา สำเภาประเสริฐ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นางสาวสอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง	ผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ของคณะทำงาน

๑. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
๒. ประสาน เชื่อมโยงการดำเนินงานร่วมกับคณะทำงานจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา และคณะทำงานจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาคคุณภาพการศึกษา
๓. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการอำนวยการมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐

(นายอ๋ารุง จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

คณะผู้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์
การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ
(พ.ศ.2551-2555)

ที่ปรึกษา

เลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.อำรุง จันทวานิช)
รองเลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.สิริพร บุญญานันต์)
รองเลขาธิการสภาการศึกษา (นายณพพร สุวรรณรุจิ)
ดร.นงราม เศรษฐพานิช
ดร.วิเชียร เกตุสิงห์
คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน

รวบรวมข้อมูลและประสานการจัดพิมพ์

นางสาวศรีประทุม ต้านผดุงธรรม
นางสาวอังคณา สำเภาประเสริฐ
นางสาวสอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง

หน่วยงานรับผิดชอบ

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา